

1.2.1 מדינת חוק

הרפובליקה הפדרלית של גרמניה היא מדינת רווחה רפובליקנית ודמוקרטית הכפופה לשלטון החוק (סעיף 20, פסקה 3, סעיף 28 בחוק היסוד), כלומר, היא מחויבת לסדר החוקתי, לחוק ולדין.

העקרונות המהותיים:

- מחויבות לזכויות יסוד, לחוק ולדין (הסייג החוקי)
- הפרדת רשויות בין
 - הרשות המחוקקת (חקיקה): פרלמנט
 - הרשות המבצעת (זרוע השלטון): ממשלה/אדמיניסטרציה
 - הרשות השופטת (פסיקה): בתי המשפט
- מתן הגנה משפטית מלאה באמצעות שופטים בלתי תלויים במסגרת משפט הגון.

1.2.1 מדינת חוק

הרפובליקה הפדרלית של גרמניה היא מדינת רווחה רפובליקנית ודמוקרטית הכפופה לשלטון החוק (סעיף 28, פסקה 1 בחוק היסוד). עקרון חוקתי זה מעוגן במיוחד בסעיף 20, פסקה 3, הקובע כי המחוקק מחויב לסדר החוקתי, לרשות המבצעת ולרשות השופטת בחוק ובדין.

להלן העקרונות המהותיים:

- כל גופי המדינה מחויבים במישרין לזכויות היסוד המעוגנות בחוק היסוד: סעיף 1, פסקה 3: "זכויות היסוד הבאות מחייבות את הרשות המחוקקת, הרשות המבצעת והרשות השופטת כדין במישרין".
- כל רשות מרשויות המדינה מחויבת לדין ולחוק (סעיף 20, פסקה 3) ולא תתערב באופן שרירותי בזכויות האזרחים, אלא על פי חוק (הסייג החוקי). חוקים המתנגשים עם זכויות יסוד חייבים לחול על הכלל ולא יחולו על מקרה בודד בלבד (סעיף 19, פסקה 1). כל התערבות מצד המדינה בזכויות הפרט חייבת לעמוד בעקרון המידתיות ועליה להיות הולמת, הכרחית וסבירה ביחס למטרה שלשמה היא מתבצעת, קרי רק במקרים בהם לא קיימים אמצעים מתונים ומכבידים פחות בהשוואה להתערבות שנגטתה (איסור על נקיטת אמצעים מופרזים).
- סמכויות המדינה כפופות לעקרון הפרדת הרשויות (סעיף 20, פסקה 2), כלומר לפרלמנטים (המדינה הפדרלית והמדינות) נתונה הסמכות לחקיקה (הרשות המחוקקת), לממשלה/אדמיניסטרציה מסורתית הסמכויות השלטוניות (הרשות המבצעת), ולבתי המשפט הסמכות לפסיקה (הרשות השופטת).
- בכל מקרה של התערבות המדינה, עומדת לאזרחים הזכות לפנות לבתי המשפט (סעיף 19, פסקה 4 בחוק היסוד) לצורך בדיקה בידי שופטים בלתי תלויים הכפופים לחוק בלבד (סעיף 97, פסקה 1 בחוק היסוד). יתרה מכך, לכל אדם עומדת הזכות שיערך לו שימוע במסגרת משפט הגון (סעיף 103, פסקה 1 בחוק היסוד) ויש לקבוע לפני מועד הדיון מי היה השופט שתימסר לו הסמכות להכרעה (סעיף 101, פסקה 1 בחוק היסוד).

לקריאה נוספת

Grundgesetz der Bundesrepublik Deutschland: online <https://www.bpb.de/nachschlagen/gesetze/grundgesetz> (last accessed: 31 May 2021).